

Μέρα απελευθέρωσης

Μετάφραση
Γ.Ι. Μπαμπασάκης

Ίκαρος



George Saunders



ΜΕΡΑ
ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗΣ

This edition published by arrangement with Random House, an imprint and division of Penguin Random House LLC.

Τίτλος πρωτοτύπου: *Liberation Day*

© 2022, George Saunders

© 2024, Εκδόσεις Ίκαρος για την ελληνική έκδοση

Μετάφραση από τα αγγλικά: Γιώργος Ίκαρος Μπαμπασάκης

Επιμέλεια – Διόρθωση: Δημήτρης Παπακώστας

Σχεδιασμός – Εικονογράφηση εξωφύλλου: Χρήστος Κούρτογλου

Στοιχειοθεσία – Σελιδοποίηση: Εκδόσεις Ίκαρος

Εκτύπωση: Κοτσάτος Α.Ε.

Βιβλιοδεσία: Ηλ. Μπουντάς – Π. Βασιλειάδης Ο.Ε.

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή του παρόντος έργου στο σύνολό του ή τμημάτων του με οποιονδήποτε τρόπο, καθώς και η μετάφραση ή διασκευή του ή εκμετάλλευσή του με οποιονδήποτε τρόπο αναπαραγωγής έργου λόγου τέχνης, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2121/1993 και της Διεθνούς Σύμβασης Βέρνης-Παρισιού, που κυρώθηκε με τον ν. 100/1975. Επίσης απαγορεύεται η αναπαραγωγή της στοιχειοθεσίας, της σελιδοποίησης, του εξωφύλλου και γενικότερα όλης της αισθητικής εμφάνισης του βιβλίου, με φωτοτυπικές ή οποιεσδήποτε άλλες μεθόδους, σύμφωνα με το άρθρο 51 του ν.2121/1993.

Πρώτη έκδοση: Φεβρουάριος 2024

ISBN 978-960-572-615-7

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΙΚΑΡΟΣ • ΒΟΥΛΗΣ 4, 105 62 ΑΘΗΝΑ • Τ: 210 3225152 • www.ikarosbooks.gr

George Saunders

ΜΕΡΑ
ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗΣ

Μετάφραση
Γιώργος-Ίκαρος Μπαμπασάκης

ΙΚΑΡΟΣ

Η *Μέρα απελευθέρωσης* είναι έργο μυθοπλασίας. Ονόματα, χαρακτήρες, τόποι και περιστατικά είναι προϊόντα της φαντασίας του συγγραφέα ή χρησιμοποιούνται μυθιστορηματικά. Οποιαδήποτε ομοιότητα με πραγματικά γεγονότα, τόπους ή πρόσωπα, ζωντανά ή πεθαμένα, είναι απόλυτα συμπτωματική.

Τα διηγήματα «Η μαμά που δρα θαρραλέα», «Γράμμα αγάπης», «Βρικόλακας», «Ημέρα της Μητέρας» και «Έλιот Σπένσερ» πρωτοδημοσιεύτηκαν στο περιοδικό *The New Yorker*.

Για την Πάουλα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μέρα απελευθέρωσης	11
Η μαμά που δρα θαρραλέα	89
Γράμμα αγάπης	125
Στη δουλειά	137
Σπουργίτι	167
Βρικόλακας	177
Ημέρα της Μητέρας	217
Έλιοτ Σπένσερ	249
Το σπίτι μου	285

ΜΕΡΑ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗΣ

Τρίτη μέρα του Μεσοδιαστήματος.

Μάλλον παρατεταμένο Μεσοδιάστημα, για μας.

Όλη τη μέρα αναρωτιόμαστε: Πότε θα επιστρέψει ο κύριος Α.; Στο Πόντιουμ; Άραγε οι Άντερμαγιερ (ο κύριος Α., η κυρία Α., ο ενήλικας υιός Μάικ) είναι ευχαριστημένοι; Εάν ναι, γιατί; Εάν όχι, γιατί όχι; Πότε θα είναι η επόμενη φορά που θα μας ζητηθεί να Ομιλήσουμε; Περί τίνος, και με τι υφολογικό άρωμα;

Αναρωτιόμαστε εντόνως. Καίτοι όχι δυνατά. Διότι ενδέχεται να επιβληθεί Ποινή. Ενδέχεται να αποΚαθελώσουν έναν από εμάς μπροστά στα μάτια των αναστατωμένων άλλων και να τον μεταφέρουν σε μια Περιοχή Ποινής. (Εδώ στους Άντερμαγιερ, σε μιαν αποθήκη στην αυλή.) Στην Ποινή, κάθεσαι μες στο σκοτάδι ανάμεσα σε φτυάρια. Μπορούμε να μιλάμε. Αλλά όχι να Ομιλούμε. Πώς θα μπορούσαμε; Για να είναι απολαυστική γι' αυτούς η ιδιαίτερη χαρά του Ομιλείν, εμείς πρέπει να είμαστε Καθελωμένοι. Στον Τοίχο του Ομιλείν.

Ειδεμή, μιλάει κανείς έτσι.

Όπως σας μιλάω τώρα.

Απλά, ανέμπνευστα, δίχως ομορφιά.

Καθώς ακούμε τον κύριο Α. να κατεβαίνει στο χολ, αναρωτιόμαστε: Ίσως να έχουμε Παρέα απόψε;

Αλλά όχι. Δεν αργούμε ν' αντιληφθούμε ότι έχουμε απλώς Πρόβα. Η πρόθεση του κυρίου Α.: να τζαμάρει.

«Τεντ, πού είσαι, τι κάνεις;» ρωτάει η κυρία Α., με θυμωμένη φωνή, από κάπου αλλού μες στο σπίτι.

«Στην Αίθουσα Ακροάσεων», λέει εκείνος. «Τζαμάρω».

«Ω, για τ' όνομα του Θεού», λέει εκείνη.

Νιώθεις κάτι ιδιαίτερο όταν ο κύριος Α. σου έχει στείλει τον Παλμό σου αλλά δεν έχει φτάσει πλήρως. Σαν προοίμιο ονείρου ή σαν προμνησία ο Κρεγκ, η Λορίν κι εγώ το έχουμε περιγράψει αυτό σ' εκείνες τις σπάνιες περιπτώσεις που, διακινδυνεύοντας να υποστούμε Ποινή, έχουμε μιλήσει ο ένας στον άλλο. Όταν ο Παλμός έχει πλήρως φτάσει πάνω σου, θα σου έρθουν οι λέξεις σου, όχι εμπρόθετα, πάντως θα κυλήσουν εντός σου, οικοδομημένες, δηλαδή, στο θεμέλιο που είσαι εσύ, υπερφορτισμένος από τον Παλμό, καλουπαρισμένος στο επιλεγμένο Θέμα, ούτως ώστε, εάν ο κύριος Α. πληκτρολογήσει, φέρ' ειπείν, Ναυτιλία, αυτός τον οποίο έχει επιλέξει να ξεκινήσει πρώτος θ' αρχίσει αίφνης να Ομιλεί για ζητήματα Ναυτιλίας με το δικό του υφολογικό άρωμα, αλλά πάρα πολύ πιο συναρπαστικά από ό,τι εάν ήταν απο-Καθηλωμένος. Ο κύριος Α., τζαμάροντας, ενδέχεται να επιλέξει να Ομιλήσουμε περί Ναυτιλίας όλοι μας και ταυτοχρόνως ψιθυριστά ή ηχηρά μπορεί κάλλιστα να επιλέξει Πανοράμιση από τα δεξιά προς τ' αριστερά (από τον Κρεγκ στη Λορίν και μετά σ' εμένα, σύμφωνα με την τρέχουσα Διευθέτησή μας), και καθένας μας, με τη σειρά, να υφάνει το δικό του Ομιλείν περί Ναυτιλίας.

Απόψε αισθάνομαι το προοίμιο ονείρου και την προμνησία, και μετά, Στ' ολισθηρό αχανές πεδίο του κεντρικού καταστρώματος το

γερμένο ύστερα απ' το πιο πρόσφατο μεγάλο κύμα, πιάνω τον εαυτό μου ν' αναφωνεί, ανάμεσα σε μιαν έντονη Βαβέλ από φωνές που κραυγάζουν σε ποικίλες προφορές και διαλέκτους, γκρίζα χέρια ν' αδράχνουν και ν' αφήνουν γλιστερά απ' τη βροχή κατάρτια καθώς η μπόρα εγκάρσια κοπανάει το βαθύχρωμο ξύλο του καταστρώματος που σάμπως φλέβες πάνω του βρίσκονται τριχιές πρασινισμένες απ' τη μούχλα κάτω απ' τα πόδια με τις γαλότσες που σπεύδουν προς έναν κόμπο που χαλάρωσε ή στέκουν καθώς το κάθε παλικάρι εκεί αναρωτιέται αν θα επιζηήσει απ' το μπουρίνι ή θα καταλήξει σ' ένα κλειστοφοβικό αποπνικτικό τέλος βυθισμένο στα βαθιά για να εκπνεύσει στων υδάτων την ωκεάνια άβυσσο με τα πολυπλόκαμα αβυσσαλέα πλάσματα που –

Ακόμα κι ενόσω Ομιλώ, αντιλαμβάνομαι βλέμματα οίκτου, συμπόνιας, από τον Κρεγκ και τη Λορίν, βλέμματα που θαρρείς λένε: Αν και δεν σε παρακολουθούμε ακριβώς, τα πας καλά, Ιερεμία, καλά Ομιλείς, είναι ολοφάνερο ότι βάζεις τα δυνατά σου για να Ομιλήσεις περί Ναυτιλίας, κι αν το αποτέλεσμα είναι κάπως ασαφές και δύσκολο ν' αναλυθεί, ναι λοιπόν, το φταίξιμο είναι του κυρίου Α., που προφανώς ρύθμισε υπερβολικά ψηλά τη Μακρηγορία σου.

Αλλά δεν τολμούν να μ' επικρίνουν με τρομερή δριμύτητα.

Διότι δεν θ' αργήσουν να φτάσουν και οι δικοί τους Παλμοί.

Στο Διάλειμμα μένουμε Καθηλωμένοι, αναπαυόμεστε. Η τρέχουσα Πόζα μας: χέρια και πόδια διάπλατα ανοιχτά, στο σχήμα του γράμματος Χ, ο καθένας μας λοξά σε ελαφρώς διαφορετική γωνία.

Σαν αστέρια, ή ένα τρίο ανθρώπων που πέφτουν από μεγάλο ύψος.

Ο κύριος Α. επιστρέφει με μια μπίρα και πατατάκια.

«Σκέφτομαι», λέει, «Πόλη. Ένα αστικό τοπίο. Τι λέτε;»

Καθώς η Ποινή αν μιλήσουμε τελεί διαρκώς εν ισχύι, απλώς κατανεύουμε, σημαίνοντας: Εντάξει, ναι, Πόλη, καλό ακούγεται.

Ο Πίνακας Ελέγχου επιτρέπει στον κύριο Α. να παράγει πολλές αποχρώσεις Ομιλίας. Δεν είναι μόνο Πόλη αυτό για το οποίο (και πάλι πρώτος, σημειώνω με χαρά) αρχίζω τώρα να Ομιλώ· είναι Πόλη, συν Λύπη, συν Θέρος· ένας δοσπόζων γαλαζοπράσινος χρωματισμός· η Πόλη διευθετείται Βορείως/Νοτίως κατά μήκος ενός πλατιού ποταμού. Είμαι ρυθμισμένος να Ομιλήσω σύντομα, κοφτά. Η Δορίν, που ακολουθεί, Ομιλεί, επίσης, για μια Βορείως/Νοτίως εκτεινόμενη Παραποτάμια Πόλη, αλλά, συν: Πείνα, Βροχή, Εξύψωση, σύνολο το Πέρασμά της να απαρτίζεται από μία επιμήκη πρόταση. Ο Κρεγκ μετά: Πόλη διευθετημένη Ανατολικά/Δυτικά, λευκή, Χειμώνας, χωρίς Ποταμό, τίγκα στις γάτες, εναλλάσσοντας σύντομες και μακριές προτάσεις, και προς το τέλος του Περάσματός του αρχίζει να ομοιοκαταληκτεί, ή προσπαθεί να ομοιοκαταληκτεί, κι επίσης να Ομιλεί, ή επιχειρεί να Ομιλεί –ο κύριος Α. προσπαθεί να τον κάνει να Ομιλεί– σε ιαμβικό πεντάμετρο (!).

Στη διάρκεια του Φινάλε, και οι τρεις μας Ομιλούμε για τις Πόλεις μας ταυτοχρόνως, καθώς ο κύριος Α. πληκτρολογεί Κρεσέντο, έτσι που μετά και των τριών μας το λαρύγγι πονάει στ' αλήθεια, τόσο έντονα μας έχει κάνει να Ομιλούμε ο κύριος Α. προς το τέλος.

Ο κύριος Α. ηχογραφήσε. Μας παίζει ένα απόσπασμα. Είναι ευχαριστημένος. Συνεπώς, είμαστε κι εμείς ευχαριστημένοι. Ποιος δεν θα ήταν ευχαριστημένος; Μα, η κυρία Α. Την καλεί να έρθει, της παίζει το απόσπασμα.

«Αυτό είναι μονάχα κουτουρού θόρυβος, Τεντ», λέει, και βγαίνει.

Κοιτάμε επίμονα τον κύριο Α. Είναι τσαντισμένος; Έτσι φαίνεται. Κι ωστόσο εξακολουθεί να πιστεύει σ' εμάς. Το καταλαβαίνουμε από το χαμόγελό του, που λέει: Μα δεν της έχει αρέσει τίποτα δικό μας ακόμη;

Του ανταποδίδουμε το χαμόγελο: Όχι ακόμη.

Ο κύριος Α. ανεβαίνει τη σκάλα για να ρίξει στο στόμα καθενός μας μια παστίλια. Η Τζιν, η υπηρέτρια, μπαίνει με τρεις μουσκεμένους σπόγγους σε ραβδιά, με τους οποίους δροσίζει τα χείλη μας, και μετά έρχεται το Δείπνο, και μας Ταΐζει προσαρμόζοντας τους Προσωπικούς Τροφικούς Σωλήνες στον τρικέφαλο Κεντρικό Τροφικό Σωλήνα που εξέχει από το μεγάλο της δοχείο με το Μείγμα του Δείπνου.

Μετά πάει πιο κει για να διαβάσει το βιβλίο της ενόσω Δειπνούμε.

Καίτοι πρησμένο το λαρύγγι μας, κατακλυζόμαστε από αγγαλίαση: το Μεσοδιάστημα τέλειωσε.

Αισθανόμαστε και πάλι χρήσιμοι, δημιουργικοί, μέλη μιας ομάδας.

Αργά τη νύχτα τρίζει η πόρτα. Μπαίνει η κυρία Α., με το νυχτικό της. Βαδίζει κατευθείαν σ' εμένα, όπως πάντα.

«Ιερεμία», ψιθυρίζει. «Ξύπνιος είσαι; Δεν θέλω να ενοχλώ. Αλλά».

«Ξύπνιος είμαι», ψιθυρίζω.

Στρέφει το Πόντιουμ αργά, το ρυθμίζει στο αθόρυβο. Γλιστράει ένα μικρόφωνο σε μια βάση προς τα χείλη μου και βά-

ζει ακουστικά στ' αυτιά της για να μην ενοχλεί τους άλλους και να μην πάρει είδηση ο κύριος Α. Κάθεται στο δάπεδο μπροστά μου, απλώνει προς τα πίσω και από πάνω της το χέρι, προς τον Πίνακα Ελέγχου, πιέζει την Έναρξη.

Απόψε είναι Βουκολικό, συν Αρχαίο· υπαινιγμοί Απόδρασης.

Αρχίζω να Ομιλώ (ή μάλλον, σύμφωνα με τις Ρυθμίσεις της, να Ψιθυρίζω, στο μικρόφωνο): για το Κάλλος της, και συναντιόμαστε σε μια γαλήνια ιταλική λίμνη· με απλές, αντικειμενικές φράσεις· καθόσον είμαστε αγρότες· για τους αλαργινούς λόφους όπου κάποια μέρα, της τάζω, θα εξαφανιστούμε· κι άλλα για το Κάλλος της· με λίαν υψηλή Ακρίβεια, και διαπιστώνω ότι, καθώς περιγράφω το Κάλλος της (τους γοφούς της, τα στήθη της, το πώς πέφτουν τα μαλλιά της στους ώμους της μες στο πρώτο πρωινό φως, το πώς με κάνει να της ρίχνω ματιές στο τραπέζι της κοινότητας τις γιορτινές μέρες) αρχίζω να ερεθίζομαι, όπως κι αυτή, αλλά επίσης, εάν μπορώ να το θέσω έτσι, αρχίζω και να την ερωτεύομαι, όπως, πιστεύω, μ' ερωτεύεται κι αυτή, μολονότι οι δικοί της, αγρότες κι αυτοί, δεν το επιθυμούν, μιας και είναι μνηστευμένη μ' έναν φαντασμένο αχρείο, γιο της πιο πλούσιας οικογένειας στην κωμόπολη, και καθώς περνάμε χέρι χέρι μέσ' από ένα κοπάδι πρόβατα που ανήκουν στη φαμίλια του, που της ανήκει επίσης και ο αλαργινός μύλος, γέρνει πάνω μου, λέγοντας (όλα αυτά τα Ψιθυρίζω στο μικρόφωνο): Δεν τον θέλω, ούτε αυτόν ούτε τα πρόβατά του, μονάχα εσένα θέλω.

Ένα νέο Χαρακτηριστικό απόψε: σιμώνει θύελλα. Σε λίγο είμαστε μούσκεμα και βγάζω το πανωφόρι μου και το απλώνω στους λεπτούς της ώμους. Η θύελλα είναι δική της· είναι στις Ρυθμίσεις της, μέρος του Βουκολικού. Αλλά το άπλωμα του ρού-

χου μου πάνω της είναι δικό μου· εγώ το προμηθεύω και βλέπω ότι την ευχαριστεί, τον αληθινό της εαυτό ευχαριστεί, καθώς κάθετα σταυροπόδι εκεί μπροστά μου.

Μετά, κάτω από έναν καταρράκτη, ή μάλλον στο πλάι του, κάνουμε έρωτα, και το περιγράφω το σμίξιμο καλά, και μολονότι είμαι Καθηλωμένος, και συνεπώς δεν μπορώ να με αγγίξω, η κυρία Α. δεν είναι Καθηλωμένη, και μπορεί, και το κάνει, ν' αγγιχτεί.

Όπως συχνά συμβαίνει, αναρωτιέμαι κατά πόσο θα περνούσε από το μυαλό της κυρίας Α., καθώς είναι κατά τέτοιο τρόπο ξαλαφρωμένη, να σηκωθεί, να βαδίσει σιμά μου, να με ξαλαφρώσει.

Αλλά δεν το κάνει. Δεν της περνάει απ' το μυαλό. Ποτέ δεν το κάνει. Ποτέ ακόμη.

Κι αυτό, πάντα αισθάνομαι, άπαξ και παρέλθει ο ερεθισμός μου, είναι πιθανόν για το καλύτερο.

Απλώς σηκώνεται όρθια απότομα, βγάζει τα ακουστικά και, θαρρείς μετανιωμένη, στρέφει μεμιάς τον Έλεγχο Πόντιουμ πίσω στη θέση του, επαναφέρει τους Επιλογείς εκεί όπου ήταν, πηγαίνει στη Λορίν, μετά στον Κρεγκ, φωτίζοντάς τους αμυδρά με το κινητό της για να δει εάν ήταν ξύπνιοι στη διάρκεια αυτού που μόλις διαδραματίστηκε. Ως συνήθως, συμπεραίνει ότι δεν ήταν. Μερικές φορές, πράγματι δεν ήταν. (Παραδόξως, καίτοι Καθηλωμένοι και ακίνητοι όλη μέρα, είμαστε πάντα εξαντλημένοι τη νύχτα.) Περιστασιακά όταν είναι, πράγματι, ξύπνιοι, καθώς εκείνη πλησιάζει με το κινητό, έχουν σπεύσει να παραστήσουν ότι κοιμούνται, μιας και δεν θέλουν να αισθανθεί έστω και στο ελάχιστο άσχημα.